

*Sutapimai su istoriniais ir dabarties asmenimis
arba įvykiais šitoje sakmėje yra atsitiktiniai.
Visi joje minimi tikri ir prasimanyti žmonės arba
įvykiai jos pasakotojams buvo vienodai reikšmingi.*

UGNIES ARBA
DANGAUS ŽENKLŲ KNYGA

Gyvensiu, kol degsiu akmenis

Vaistininko padėjėjo užrašai

APIE SAPNUS. RAŠAU IŠSIGANDEŠ

Anno Domini MDLV

Medunešio pradžioje, po visų paukščių mėnesių, per Pilnių*

Sapnas sunkus kaip Mėlynasis akmuo Neryje prie Batėgalos, kur Mažieji Žinėnai. Nepakeliamas. Jo ir neapsakysi, ir neaprašysi, žodžių trūksta, gali tik priėjęs pamatyti.

Akmenį ir priėjau, pamačiau jį iš tolo, pradžioje ir nežinojau – ką, gal šienpjovių paupyje paliktą lietui merkti krūvą viksvų. Priėjęs visai arti, supratau – akmuo, panašus į Mėlynąjį, tiktai ir didesnis, ir sunkesnis, ne upėje mirkstantis kaip Mėlynasis, o išplaukęs ir įsmegęs Neries pakrantėje. Sausutėlis. Srūvantis vanduo neskalavo lazūrinio rando jo pakaušyje. Mačiau, kaip tas melzganas randas lyg dangaus žaltys nusirango į viksvas ir prapuola tarp jų.

Sulindęs į pievą, virš upės kranto dunksojo pailgas gūbrys, jau sakiau, lyg pajuodusi šieno kaugė, o aplink didįjį

* Rašyta lotyniškai. Užrašai 1689 metais rasti Valetyje, per *Ta'Gesu* bažnyčios remontą. Užrašų antraštė, ši ir kitos pastabos, kai kurių retesnių žodžių, lotyniškų posakių vertimai ir mažai žinomų istorinių įvykių paaiškinimai – romano autoriaus.

gulėjo kiti, mažesni, akmenys, beveik visi apvalūs, vandenu nupoliruoti. Kai kurie su įdubomis, panašiomis į žmogaus, žvėries ar paukščio pėdas, gal kažkieno įkirstais nesuprantamais rašmenimis. Akmenys, gana dideli ir sunkūs, kūpsojo lyg duonos kepalai ant ližės, taip ir neįsmegę į smėlio sąnašas po viksvomis, vienus jų galėjai pajudinti ir gal net ridenti, kitus – ir pakelti nuo žemės, ir nusinešti, o pačius mažiausius – mėtyti, kur tik patinka ir kaip patinka.

Kodėl, lyg pakastas po tuo akmeniui, jatau, koks jis sunkus? Nuo širdies tokio nenurisi. Užėmė kvapą. Supratau, sapnuoju. Dėl to nepasidarė lengviau. Taip skausmingai slėgė, kad negalėjau prisiminti, ko čia atėjau, vardo savo neprišimčiau. Ar jau numiriau, ir šitas akmuo – mano antkapis? Teliėka užrašyti: atsiprašau už palaikius, buvau ir aš čia.

Čia man pasirodė, kad gilioje duobėje su lopeta atkasinėju žmogaus griaučius.

Atokiau, prie atslūgusio vandens, kur srovės sunešta žvyro ir smėlio nerija, pamačiau kaukaspenį – piršto ilgio, beveik juodą su ryškiais dangaus melsvumo taškais. Panašų akmenuką kadaį buvau užtikęs Kražantės sėkliuje. Vaikui jis pasirodė labai gražus. Visai kitoks nei kiti lauminukai, paprastai čia pilkšvi lyg dumblas ar gelsvi lyg senas vaškas. Upės slenksčiuose daug jų rasdavome, nudžiūvus vandeniui visi jie išblykšdavo, papilkėdavo ir pasidarydavo panašūs. Smagu būdavo juos vėl į sietuvas mėtyti. Netikėjau Morta, ji, mano pieno motina, sakydavo, kad savo papus išbarsto besimaudydamos laumės. O iš tikrųjų jais į žemę trunkosi Perkūnas.

Šitas laumės papas kitoks. Ir didesnis, ir visas blizgėjo lyg šlapias. Pakėlęs jį sugniaužiau lyg baimindamasis, kad kažkas atims iš manęs jį. Kas? Kodėl? Ar būtina parsinešti jį namo ir pasidėti į dėžę, kur Kunigaikštystėje ir svetimuose kraštuose susirinkti kiti akmenys? Visi jie man rūpi.

Driokstelėjo. Perkūnas? Visai arti, ne danguje, o žemėje. Panašų, negarsų, bet grėsmingą žemės driokstelėjimą esu nugirdęs tik vienoje Etnos kalderų. Laimė, mūsų Kuni-
gaikštystėje vulkanų nėra. Akmenys čia tyli.

Kai vėl pažiūrėjau į akmenį, tokį panašų į Mėlynąjį ties Mažaisiais Žinėnais, jo kupra per visą melsvą gyslą buvo įtrūkusi ir jis visas iki pat žemės perskilęs. Iš vidaus tas perkūnas. Smulki skalda ir dulkės tebežiro iš plyšio prie mano kurpių. Tik saloje, upės vidury, vandenys skalavo karklus ir šiekštus. Kokia graži čia Neris, kiek keliavau po pasaulį, nemačiau gražesnės tėkmės, pagalvojau. Netrukus arti vėl dunkstelėjo. Iš akmenyje atsivėrusio plyšio nelyginant iš kokio kraterio ėmė smilkti – užuodžiau degančius pušies dervuolius.

Lyg prie savo krosnies vaistinės sode, prie savo *Kazės*, stovėčiau. Gal tai ji, perkaitusi degykla, vaistinės sode sprogo?

Jau vėl supratau, kad sapnuoju, bet sapnas irgi baugino, jis jaukė galvoje, ką mačiau ir girdėjau, nebeskyriau, katrie daiktai susapnuoti, o katrie – tikri. Nebežinojau, kurioje pusėje *apotheca* „Alba“, kaip į ją sugrįžti. Uodžiau akmens dulkes, ir kas galėtų sakyti, kad dūstu ne nuo jų? Atbulas skiausčiomis kurpėmis lyg vėžys pėdinau tarp akmenų ar Mėlynojo skeveldrų ir nepaleidau iš rankos kaukaspenio. Panašu, kad juo lyg stiliumi galėtum rašyti.

Pritūpiau ir srovės suneštame ir kiek drėgname atkran-
tės smėlyje išbraižiau porą į galvą šovusių žodžių: OPERTIS
OCULIS*. Ak tie romėnai. Kad pasako. O negyveno jie už-
simerkę.

Gal ir neturėčiau sakyti, kodėl pradėjau šiuos užrašus:
nei susprogusio akmens ar net krosnies, nei sapno baimė,
juo labiau paties sapno prigimtis, tegu ir kokia mįslinga,
kiek suprantu, neprašo jo aprašinėti. Sapnai panašūs į gais-
rą: sunku juos įveikti. Matyt, sapnai priklauso ne man, o
Ugnies dievui, gal Perkūnui, tik jis žino, kam jie reikalingi.
Ir ką reiškia.

O juk ir nesu rašėjas. Pramokęs esu ir kalbų, ir rašto,
bet nelaikau, kad tiktai šitą gebėjimą turiu tobulinti, o vi-
sus kitus atidėti į šalį. Medicina – mano gyvenimo upės
tėkmė.

Manau, plunksną pradėdus girgždinti kažkam įsakius, iš
baimės užmigti ir vėl susapnuoti savo antkapį. Mirtis vi-
sada laimi. Slėgė artėjančios gyvenimo pabaigos nuojauta.
Niekada anksčiau tokios neišgyvenau. Kai rašai, galvoji ne
apie tai, ką matai ar girdi. Sapnai tokie tikroviški! Dūmai
juose sprangūs, sprangesnių nebūna. Nenoriu miegodamas
uždusti nuo dūmų. Nenoriu būti nunuodytas. Pakartas.
Nukirsdintas. Pageidauju ramios mirties – oraus sugrįži-
mo pas tą, kuris leido ateiti į šį pasaulį. Pas Viešpatį, kurio
pėdsakus užliejo ugnikalnių lava. Manau, ko lauki, to ir
sulauki.

* Užmerktomis akimis (*lot.*).

Baugu sapnuoti ne vaizdus, o garsus. Juos girdi. Bet negali jų matyti. Tas balsas! Gal ir rašau, kad paliaučiau bijojęs jo. Neatsimenu, kieno jis, bet girdėtas. Iš man neužmatomos gilumos atlėkęs. Lyg iš kalderos. Jis išgąsdino mane kaip apuokas kiškį vidunaktį. Rodos, visas tavo gyvenimas sušunka paskutinį sykį.

Tai Morta pasakojo, kad pelkėse netoli dvaro tą vakarą, kai surado mane, girdėjo Moką. Visi dvariškiai žinojo: Moka ten medžioja kiškus ir paukščius. Gal ir aš nuo tos dienos kaip Pakražantės apuokas ėmiau medžioti, įsikabinau į savo grobį, į gyvenimą. Ir išgyvenau. Mergos vaikas. Tik pagalvokite, žiemą pirtyje prie Kražantės palaikėje skrandutėje nuogą paliktą ant kiek drungnų priekrosnio akmenų užtiko mane Bartusevičių dukros Sofijos žindyvė Morta. Sofijos motina mirė gimdydama ketvirtąją grafų dukrą. Nežinau, ko Mortai prireikė dvaro nuošalėje, prie pat Kražantės pastatytoje pirtyje, kur vakar daug kas pėrėsi, o aš, vos prieš kelias valandas gimęs ir ant prieždos paliktas, tik akmenų šildomas, jau laukiau Dievo paskutinio teismo. Tiktai kurio dievo? Tikrai ne Jėzaus Kristaus. Juk dar nebuvo pakrikštytas. Krikščionių dievo nesaugomas. Juk Kristus nesulaikė, nenubaudė mane paliekančios mirti motinos? Gal ir ji buvo nekrikštyta. Kunigaikštystėje ir šiandien taip sunku sutikti tikrą krikščionį.

Manau, ji žinojo – Morta suras mane, neleis užspringti berėkiant, neduos sušalti. Juk Morta pažino mano motiną Julijoną, bent jau prasitarė, kad buvo bendraamžės, gal

žinojo, kad aš tuoj gimsiu, gal abi susitarė ir kaip gerosios laumės neleido man nei sušalti, nei užsiklykti. Gyvas!

Vaizduotėje regiu tuos nuo dūmų ir garų pajuodusius sienojus ir mažutį vaikelį.

Kartais pagalvoju: aną žiemos vakarą dvaro pirty pėrėsi ne kokia Pakražantės laumė, o pati Lauma, ir skyrė man net trečią motiną – Mortą. Antroji, kaip jau rašiau, buvo krosnis, šilti priekrosnio akmenys. Vargu, ar minkšta man ant jų buvo gulėti, bet nešalta – tikrai.

Gal nuo tada kiekvienas akmuo, ne tik įmūrytas krosnyje, man šiltas ir gražus.

Parsinešė Morta gyvą mane, susupusi į ėrenas, net neatsiklaususi grafo, pažindė, suvystė ir paguldė miegoti šalia Apolonijos, savo dukters. O ryte grafas Bartusevičius suteikė rastinukui malonę: leido maitinti mane ir pasirūpinti viskuo, ko naujagimiui reikėjo. Lauma lėmė man užaugti dvare prie Kražantės: jos Mokas pirmas mane lyg tėvas pasveikino, o jos akmenys lyg motina priglaudė ir neleido sušalti.

Kelmėje pakrikštytas, iš klebono Stanislovo gavau šventą Jeronimo vardą, nors tik pasimokęs ir užaugęs supratau, kokia laimė ir nelaimė vadintis *Jeronimu*. Vardas – žmogaus likimas ir jo akmuo. Štai kodėl dabar esu medikas. Juk ir gėlė, kuri beveik nuo visų ligų pagydo, senovėje *Jeronimu* vadino. Bet pakrikštijo gal ne iš karto, per vėlai, kažkas manyje ir užsiliko iš pagonio, net nežinau, ko manyje daugiau – krikščionio ar laukinio. Ir žinau, tas laukinis turi savo dievą – šiltą akmenį.

O užaugino mane Dievo garbei, apie tai jau kiek ir rašiau, ne tik pieno motina Morta, bet ir visa Bartusevičių šeimyna: grafas jaunas paliko našlys, net su penketu vaikų, vyriausiam, Kleopui, ėjo penkiolikti, jį rengė jau kelionei į Italiją. Kitos buvo dukterys. Užtat turiu net dvi pieno seseris: grafaite Sofiją ir jos valdonę Apoloniją, Mortos dukrą. Užaugau tarp bajorų, nors nesu bajoras, o ir mano žindytė – iš Bartusevičių valdonių. Neslepiu, kad nesu kilmingas, bet kvepiu gal bajorais. Anksti išgirdau šnekų, atseit esu benkartas, mergos Julijonos iš Pakražantės susigautas. Ar tikrai? Paklauskit patys jos, nesu jos sutikęs. Kai paaugau, ir Morta sakė – panašus. Kerštaudama ją palikusiam jaunikiui, tokiam Rapolui iš Lauksodžio, ta Julijona padegė mylimojo svirną ir už tai viešai rykštėmis buvo nuplakta prie Šiaulių rotušės rūmų. Po to niekas daugiau nematė jos ant Kražantės krantų. Prapuolė ir kelmiškiams iš akių. Rapolą, išeinantį iš bažnyčios, man parodė Morta. Stovėjau šventoriuje, kai jis su žmona ir vaikais, buvo jų gal penki broliukai, vienas už kitą mažesni, pametinukai, praturseno lyg ančiukai pro šalį.

– Žiūrėk, Jeroma, tik Dievas visą teisybę žino, bet gal ir turi brolių. Būtum vyriausias tarp jų. Ale kad nepanašūs į tave. O tu tai gyvas iš tėtuko išpjautas.

Naujiena, ir didelė. Tie ryži pacukai – mano broliai? Taip ir išpjautas? Turiu ne tik motiną, bet ir tėvą, o jis, nė nežvilgterėjęs į mane, praeina? Ar gali taip būti?

Morta prašneko per vėlai, nebespėjau įsižiūrėti į brolius, pamačiau tik jų smulkutes nugaras ir kepurėtas galvas, o

štai vyrą, tėtuką, įsidėmėjau: aukštai išplikusi kakta, pečiuitas, riesta, bet stambi nosis gyvaplaukių prižėlusiomis šnervėmis, iš tolo juoduojančiomis lyg sukirmijusi kriaušė. Nenorėjau tokio tėvo. Jeigu jį man išrinko motina, padarė juodą darbą. Ir sau, ir sūnui. Bet, palikusi pirtyje, ji įstūmė mane į Mortos glėbį, ir nepasakysiu, kad jame man buvo labai blogai. O, ne. Žinau, dvariškių vaikai man pavydėjo, ir dar kaip.

Apie tą baimę užmigti. Mirtį, kurios neturėčiau baimintis. Kada blogiau: ar kai nori, bet negali užmigti, ar kai bijai užmigti? Be miego, kaip ir be vandens, ilgai nepatrauksi. Kol kas miegu kietai. Bijausi užmigti, nes miegas man panašus į mirtį. Užmigęs nepabusiu, štai ir viskas. Tas panašumas mane baugina, nes nežinau, kada tai nutiks – nebebusiu. Esu akmenų gamintojas, lyg ir Dievo dvynys, bet nieko nežinau apie mirtį. Dievas, nežinau kito jo vardo, gali įeiti į mane, o aš būsiu nepasirengęs jo sutikti – išeiti iš gyvenimo. Iki šiol neatsitiko, tik ar visada taip bus? Gal Bartusevičių pirtyje tik per stebuklą neužsiklyčiau, kol Morta atėjo ir mane išgirdo, nes troškau gyventi, taip troškau, kad ir šiandien nenoriu net žinoti, kad išeisiu kada nors. Jau pradėdu senti, o nesuprantu, kaip Jėzus, iš anksto žinojęs savo mirties valandą, jos laukė. Juk šalimais jo tą dieną nukryžiuoti mirė dešimtys kitų, ir visi jie, kaip ir mesijas, iškentėjo tokias pačias kūno kančias. Bet jie visi manė, kad mirtis yra žemė, o Jėzus tikėjo – Dangus.

Ar sakiau, ko labiausiai išsigandau per sapną? Kaipgi, rašiau: Dievo, kurio vardo nežinau. Viešpaties. Visko, kas

sunkiai sutelpa į mano gyvenimą. Per didelio akmens. Nepakeliamo, kaip ir Dievo valia. Jis nebuvo nei šiltas, nei geras. Tas akmuo buvo toks didelis, kad užgriuvo mane, prislėgė, sutraiškė, sprogo, nuskendau atsivėrusiame krateryje. Numiriau. *Memento quia pulvis es et in pulverem reverteris.* Kaip skamba! Neišversi į jokią, net žemaičių kalbą. Viskas romėnų seniai pasakyta. Bet ir vietiniai žmonės moka pasakyti: *Nu smertia vaistuu nier.* Ak, kartoju, gal ne Dievo, ne didelio akmens, ne naktinio apuoko, o savo mirties išsigandau. Nors sapne ji nesiskiria nuo gyvenimo. Prigimtis jūdviejų ta pati. Išėini lyg pro vartus į kiemą. Ir vėl sugrįžti. Tik Dievas vienu metu žiūri į visas puses, o susapnuotas gyvenimas yra kelias tik pas protėvius, grįžimas į žemę ir žengimas į dangų. Juk priėmiau Viešpatį be atgailos ir jo buvimo pajautos.

„Kask, kask, – tarė balsas, – eretikus užkasa giliai. Arba palieka girių žvėrimis ir palaidiems šunims sudraskyti.“

Balsas iš kalderos.

O sapnuoju kaip ir visi, nors ir ne kasnakt, sapnuoju nebūtų dalykų, ir aš, kaip daugelis, retai, tik kai kuriuos, sapnus prisimenu. Bet šitie – svarbiausi. Yra keistų ir pasikartojančių, lyg amžinų sapnų. Viename Mėnulis nusileidžia Saulėje, kitame – Saulė Akmenyje, trečiame – Akmuo Žemėje. Žinau, kad taip nebūna, bet man patinka, ką matau. Dar sapnuoju arklio dantį ar kaukaspenį. Laumės papą. Aną, iš Kražantės sėkliaus išsigriebtą. Kiek sykių matydavau tą akmenį degant lauže, o iš baimės, kad nuo karščio tasai tuoj susprogs, pavirs dulkėmis, ir pats sproginėdavau.

Vienas iš mudviejų tikrai subyrėdavo. Tad ir pabUSDavau nuo dilgsėjimo akyse, kai čia pat iš pelenų išlėkdavo purpurinės skeveldros arba pamatydavau laužą danguje, tokį, kaip ugnies šluotą. Nežinau, kur pats tuomet būdavau, nuo visų rakandų labai toli, ką nors iš taip toli įžiūrėti negalėdavau, labai skaudėdavo akis, tik jos vienos iš manęs ir būdavo likę.

Tačiau tokį – didelį, sulig pieva, gal visu rugių lauku, Mėlynąjį akmenį sapnavau pirmąsyk. Nebūna tokių didelių akmenų. Net sapnuoti per didelis. Prabudęs tik spėjau nuo jo atsitokėti – ir vėl. Mėlynasis akmuo buvo susmegeęs į žemę netoli Mažųjų Žinėnų piliakalnio, mačiau, kaip jis susprogo, o šitas, panašus, nes taipogi su mėlyna gysla, bet visai apvalus, judėjo pieva kaip gyvas. Ritosi nuo pakriaušės manęs link. Ir aš ėjau. Vienas priešais kitą. Baimė augo, bet ėjau, ir atrodė, kad ne jis mane, o aš užgriuvau jį. Jokio skausmo. Pajutau, kaip jis, tai yra ir aš pats, iš vidaus ūrme. Stoviu, o iš manęs lyg iš pradurto maišo žyra ir žyra smėlis. Mineralai, iš kurių visa kas sudaryta, ir į kuriuos viskas pavirsta. Kiek perskaityta traktatų, nė viename neužtikau akmens tarp pasaulio pamatų. Tai kodėl visų namų pamatams akmenys reikalingi? Visatos kryžiuje, jos medyje ar jos žvaigždėje minimi tik ugnis, žemė, oras, vanduo ir medis. Bet tarp jų visur kristalai. Akmenys. Be kristalų nesusijungtų dangiška ir žemiška. Kiekvieną sykį, kai žegnojuosi, prie gyvybės kryžiaus keturis sykius prisegu po kristalą. Egiptiečiai seniai žinojo, kas yra akmuo. Ir statė viską iš jo. Dabar ir aš žinau: baimė iš to sapno – lyg dūlėjantis granitas. Mėlynasis, kokio Kunigaikštystėje niekur

nėra. Suprantu, ko iš Maltos plaukiau į Kalkutą. Tibete, prie Cagporio kalno, radau panašaus į jį lazurito.

Žinau ir jį. Nebūčiau Akmenininkas. Žinau ir daugiau: kristalas – viršukalnėje, medžio viršūnėje, danguje, kur prasideda žmogus, žemė, vanduo, vartai žemyn. Pasaulio siela – kaip kristalas. Monada. Ji – Viešpaties kūrinys. Tik reikia nukeliauti iki jos. Tik reikia pamatyti monadą. Ji – ugnies karštis, akmenys – jos liepsna, smiltys – jos kibirkštys. Esu žynys, žaltys, aukojantis viską ugniai. Esu Eskulapo lazda. Labai įvairi gali būti mano auka. Paprasčiausia – nukelti kepurę prieš juos, pastebėti, pasisveikinti. Renku retus akmenis. Ridenu juos ratu. Reti, kai kurie vieninteliai, antro tokio nesurasi. Mažesnius parsinešu namo. Mėlynojo skeveldrą pabudęs radau prie lovos. Netikėjau, kad taip galėjo atsitikti: susapnuotą akmenį mačiau ant grindų, pakėliau jį, pasidėjau ant lentynos. Lyg iš Šambalos būčiau tikrai atsivežęs. Didžiausius, kaip Mėlynąjį, tik aplankau. Šnekuosi su jais. Klausinėju: iš kur? Kaip jie čia atsirado? Ką nori man gal pasakyti?

Jau sakiau: kartais ir sapnuoju juos. Sapnuose akmenys ir duoda, ir atima. Supranti, kad šaltinis po akmeniu visada švarus, bet, jeigu ilgai būsi prie jo, gali netekti sveikatos. Kaip ir alksnis, jis sugeria nuodus ir šalina juos, bet gali prislėgti ir uždusinti. Apolonija vis klausinėja, ką sapnavau. Ji – gera būrėja, iš sapnų lyg iš paršo blūznies spėja ne tik orus, bet ir permainas Kunigaikščio dvare. Ir kas iš to? Man nereikia. Apie savo sąnarius ir iš kaukaspenio, palaikęs jį saujoje, daug sužinau, bent jau – kada orai šils, o kada vės.

Visokie dvarionių kivirčiai man nerūpi. Gyvūnai geriau nei žmonės viską nujaučia. Jie arčiau akmenų, nutupia, paguli ant jų. Sako, prieš didelius mūšius varnai virš laukų ne šiaip sau ratus suka, kraują užuodžia, o prieš marą šunys staigia, bijo likti vieni, be žmonių. Palionė paguodžia, kad mirsiu savo lovoje.

Gal sapnuodamas akmenis ir atsimenu, ko šiaip jau neprisiminčiau, ką paprastai būnu ir užmiršęs, ko gyvenime, matyt, man nereikia, o susapnavęs nežinai, ar sapnavai. Visi sapnai – tik mano. Panašiai Tibete supratau vienuolio man skaitomą vedą – į miegą be sapnų patenki per sapną ir per jį išeini į save. O ten – tik kristalas, jis tikras. Tu. Pats. Ir nieko daugiau. Šilumos pilnas.

Bet šiąnakt, visai paryčiais, nubudęs, kai jau būdravau, neužmiršau nieko. Tokio sapno neužmirši. Kažką reiškia, manau, kai susapnuoji yrantį Mėlynąjį akmenį. Lazuritą. O kiek vėliau – ir susprogsią *Kazę*, suodiniais akmenimis išbarstyta po sodą.

Buvo dar neišaušę, „Albos“ *medeginės* sienos – visai tamsios. Gulėjau lyg šuliny. Budau lėtai. Sapnas nenyko – vėl kažkas sprogo, dūmai tebegraužė akis, springau jais, dusau nuo jų.

Ar tikri? Iš kur jie? *Medeginėje* laikau tik parankines medžiagas tyrimams, ugniakuro joje nėra. Čia nieko nedeginu. Kieme vakar visą dieną *Kazę* kūrenau smaliokais, iki raudonio įkaitinau joje tiglą su eretiko pelenais ir šventais akmenimis, tik pavakare uždusinau pakurą – užpyliau ją aklina smėliu, kaip ir kaminą, tad *Kazė* ausį iš lėto, galėjau

dar miegoti, nors ir visą parą. Taip, sapnavau sprogusią, apsipylusią dūmais *Kazę*, aplink – išsilakstę suodini akmenys. Tarp jų ir keli raudoni, švytintys, lyg iš ugnikalnio. Gaila *Kazės*, lyg kartu su ja sudegiau, susprogau aš. Virtau dūliu, laužo debesiu.

Atsisėdau lovoje. Ačiū Dievui, dar nepalaidotas gyvas toje vietoje, kur akmuo susprogo, dar neprarytas jokio kraterio, kaip ir kas naktį tysau ažuolinėje lovoje. Nusipirkau ją, kai tik atkeliavau dirbti Mesnerio padėjėju, jau greit bus dešimt metų. Tyku. Jokie akmenys, nei karšti, raudoni, nei šalti, juodi, aplink nesproginėjo ir jų skeveldrų nesimėtė, bet tebeperštėjo nuo dūmų ryklė.

Tebesu, kur buvęs: Kunigaikščio vaistinės „Alba“ sandėlyje – *medeginėje*, ji – po *oficina*, kur rūšys, gal geriau vadinti ją pusrūsiu. Čia ir laboratorija, ir mano miegamasis. Atsistojus pėdos vėso nuo akmeninių grindų. Po kojomis – jau tikras rūšys. Gilus. Kampe į ją veda septynios aukštos akmeninės pakopos, tik pirmoji jų, kiek žemesnė, sumūryta iš mano paties degtų plytų. Kietų kietų. Jos, kaip ir akmenys, visiškai nebijo drėgmės. Kasdien žemyn-aukštyn sulaipioju daug syk – reikia, nes visi antpilai ir tepalai tik rūsyje gerai laikosi.

Kelis kartus įkvėpiau kuo giliau to degėsiais pavirtusio oro. Lyg į vandenį pasinėręs lėtai iškvėpdavau dervuolių dūmus. Gal penktas, gal šeštas kartas nemelavo. Tada jau tikrai pabudau, ir dūmai, ar kas jie buvo, prapuolė. Bent jau nespringau jais. Pro *medeginės* palubėje iškirstą langelį ant akmeninių grindų krito kiek balzgenos – nedaug čia tos

šviesos, gal viena *sédimoji*, bet juk lauke – mėnesiena. Dienomis šviesiau. Vakar mėnulis patekėjo saulei nenusileidus, man dar neatsigulus: vasaros diena jam per ilga. Užpildamas *Kazę* mačiau jį: didelį, oranžinį, lyg perpus skilusį moliūgą virš Labūnavos miško. Pilnius. Per paraižas nebebus toks gražus.

Nepasimeldęs, vienmarškinis, užkopiau į oficiną ir basomis ištapsėjau į sodą. Ten kraunu parsineštus akmenis. Valau. Ne tik. Pernai ten puodžiui Kazimierui padedant susimūrijau krosnį akmenims auginti. Kazimieras vadino ją žemaitiškai – *kokne*, o aš, gal jau supratote, praminiau *Kaze*. Puodžiaus garbei. Nerandu žodžių, koks puikumėlis. Niekur tokios degyklos nėra. Nei Prūsijoje, nei Sicilijoje, nei Maltoje. *Kazė* gal perpus mažesnė nei paties Kazimiero Varteikiuose, jaujoje, susimūryta dviaukštė jo *koknė* puodams degti. Virš gluosnių ir obelų iškilusiam, dabar jau baltam lyg kopūstas, mėnuliui balzgsint sode toji *Kazė* atrodo kiek didesnė negu dieną. Ir visai nesusprogusi. Pakura ir kaminas tvirtai sumūryti, nė plyšelio – kaip ir vakar. Pušies dervuoliai, visų jų nesukūrenau, tebebuvo po vyšnia.

Delnu paglosčiau, pirštų galiukais pakasiau savo *Kazėi* šonus. Lyg gyvai. Daili ji. Baltu moliu, maišytu su grūstu titnagu, sumūryti akmenys – tebekaršti. Taip ir turi būti. Visai atvės ji tiktai per dieną kitą. Tada ir pamatysiu, kas iš to naujausio degimo. Kazimiero puodai degant juos retai suskyla ar netgi sprogsta, nebent tik pajuosta nuo dūmų ir dervų. Mano akmenys sudėti į didelį tiglą, jį pasigaminau iš Mėnulio akmens. Taip vadinu į stiklišką lavą panašią

uolieną, parsivežtą iš Pompėjos. Tiglyje akmenys skeldėja, kol visai subyra, o tada – iš kvarco (ir dar kažko – kol kas nežinau) susilydo nauji. Jie tokie maži, pats didžiausias lyg avinžirnis, turiu būti akylas – ne tik žarstyti pelenus, bet ir sijoti juos. Kantrybės, Jeronimai. Ne šventieji puodus žiedžia. Vieną gražią dieną ir tau pasiseks. Žalsvas, geltonas, o gal ir purpurinis (galiu tik spėlioti) kristalas, vardu Jeronimas, lauks tavęs pelenuose. *Lapis philosophorum*. Ir neverskit, švabai ar žemaičiai, į savo šnektas, vis vien gerai neišversit.

Tai ir galiu gultis? Miegoti? Ir nieko nesapnuoti?

Jau ne. Dabar – nė už ką. Visi miegai, kaip ir sapnai, išsilakstė. Nesu pelėda. Aušta darbų diena.

Žiezirbos po pelenais Perkūno girnelėje buvo užgesusios, pintimi turėjau išiziebti balaną, nors pasišviesti ir nebuvo reikalo. Žlėja, tuoj visai praauš, o ir nesiruošiu skaityti ar rašyti. Neketinau nieko daryti. Nebent pasimelsti. Pasitarti su aukštybėmis. Kartais pagalvoju, ar nelendu aš į ne savo reikalus, – knaisiojuosi paties Dievo darže. Persižegnojau. Gal tik pasėdėsiu ant *zoslano* lankytojams prie durų. Nugara atsiremsiu į sienojus. Oficinios vidaus sienos suręstos iš rąstų. Jau aš patariau Mesneriui, jau tarnavau jam. Vaistai iš žolelių tokioje patalpoje geriau ir ilgiau laikosi. Įkvėpsiu, iškvėpsiu ir nurimsiu. Plaučiai, po juos dusinusių (ar gali net per sapną?) dervuolių dūmų, traukė orą lyg vargonai, kai koja smagiai nuspaudi dumplių pedalą.

Kitame namo gale po sočios, kaip visada, su gorčiumi alaus vakarienės tebemiegojo Mesneris su gražuole pačia